

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček, račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izbaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—,
celoletno Din 48.—. Za član-
ne izvod Din 1.—.

Oglaš po ceniku.

Telefon šte. 3478.

Politika eksproprijacije naroda.

Tovarne na Jesenicah zapro. — Premogovnik v Senovem zaprt.

Ni slučaj. Politika naše industrije je popolnoma v skladu z gospodarsko politiko mednarodnega kapitalizma. To ni bajka, to ni kriva obdolžitev, marveč je gola resnica. Ozdravljenje gospodarstva naj prinese znižanje delavskih mezd. In pritisk na državo izvaja mednarodni kapitalizem, da mu dajo razne carinske in davčne olajšave. To je jedro politike mednarodnega kapitalizma. Nižje plače delavcev in nameščencev ter carinske in davčne ugodnosti naj povečajo profit mednarodnemu karteliranemu kapitalu. Cene blagu se pa ne znižujejo v sorazmerju ali pa sploh ne. Pod krinko ozdravljenja gospodarstva se trudi kapitalizem za večje in večje dobičke.

Misli morda kdo, da ima kapitalizem tedaj, če podjetja počivajo, veliko izgubo. To pa ni resnica. Večina industrije je v zvezi z industrijo v inozemstvu. Kadar kartelirana industrija hoče imeti več dobička, tedaj začne boj z delavstvom in državo tam, kjer so delavske razmere nekoliko boljše ali pa je industrija prepričana, da bo delavstvo podleglo. Dotična tovarna takrat sicer ne obračunje, dobi pa odškodnino od kartela v tej ali oni obliki, v denariju, dobavi blaga za prodajo po prednostnih cenah. Na tak način vodi kapitalizem svojo gospodarsko politiko proti delavstvu, nameščencem in državam v nadi, da bo imel po zmagi še znatno večji profit.

Krize sicer ni mogoče tajiti. Gospodarsko krizo imamo, toda politika kapitalizma ne pomeni ozdravitve krize, ker gre za tem, da naloži vse bridkosti krize nameščencem, oziroma državam in s tem prebivalstvu. Gospodarska politika ni socialna, nima namena, da socialne razmere olajša, ne da služi stroj in racionalizacija splošnosti, marveč le, da reši in okrepi sebe.

Tako je treba presojati ponovno katastrofo delavstva na Jesenicah, pri Trboveljski premogokopni družbi in v steklarski industriji.

Kranjska industrijska družba odpovedala delavstvu in nameščencem službo.

Že decembra meseca je zagrozila jeseniška Westnova družba z ustavitvijo obrata. Po pogajanjih se je ustavitev obratov takrat odgodila. Dne 1. marca pa je izdalo vodstvo podjetja razglas, s katerim odpoveduje službo delavstvu in nameščencem na štirinajst dni. Dne 15. marca bo torej na cesti nad 2000 delavcev in nad sto nameščencev, socialno pa bo prizadetih zaradi ustavitve obratov nedvomno nad 10.000 oseb jeseniškega okrožja in sosednih krajev.

Družba utemeljuje ta svoj korak s tem, da ji že od decembra primanjkuje naročil. Tovarna se je nadejala, da bo po zadnjih pogajanjih dobila naročila in potreben kredit. Toda niti eno niti drugo pričakovanje se ni uresničilo. Po novem letu ni bilo ne kreditov ne naročil. Naš trg poplavlja inozemski izdelki, zato je morala tovarna odpovedati z dne 1. marca t. l. svojemu delavstvu. Družba mora to odpoved vzdržati, dokler ji ne bodo dani pogoji

Strokovna komisija za Slovenijo bo sklicala po celi Sloveniji strokovne shode in sestanke na cvetno nedeljo, dne 20. marca 1932. Do tedaj bodo konference steklarjev, rudarjev in kovinarjev ter protestni shodi organiziranega delavstva povedali svoje stališče in zahteve k obustavam obratov, redukcijam delavstva in plač ter dne 20. t. m. enotno in solidarno na en in isti dan še enkrat zborovali in poslali zahteve na merodajna mesta.

Pripravite se, sodrug! za ta dan, da bodo sestanki in shodi obiskani polnoštevilno in da bo volja organiziranega delavstva vidna in reprezentativna.

Opozorilo

vsemu članstvu Zveze rudarjev Jugoslavije.

Sodrug! Živimo v izredno težkih časih. V časih, v katerih je življenjski obstoj posameznika kakor celote ogrožen do skrajnosti. Nikdo ni danes siguren svoje zaposlitve in svojega zaslužka, zakaj vrata podjetja, ki peljejo na cesto, so danes na stečaj odprta. Koliko stotin, tisočev, je že tistih, ki so pred nedavnim časom še bili vaši delovni tovariši, a danes izločeni iz dela tavajo gladni in izmučeni ter prosjačijo kruha zase in svoje lačne družine. Sodrug! rudarji, pomislite to!

Vendar nekaj je, kar nas posebno boli, in kar smatramo za našo dolžnost, da vsaj našim članom povemo. Težko preživlja danes še zaposleni rudar sebe in svojo družino. Skrajšano delo, znižane mezde, visoki odbitki, vse to so povzročitelji tega. Vemo, da si v takšnem položaju vsakdo skuša pomagati kakor pač more. In ta položaj izgleda, da hočejo rudarski podjetniki izrabiti v to, da napravijo razdor med delavstvom še večji s tem, da v trenutku, ko se ene delavce meče na cesto, z drugimi dela skrajšano delo, se tretje navaja na čezurno delo, da in celo, če dotični le hoče, celo na 16 urno delo.

Sodrug! To se dogaja. In sedaj se vprašajmo, kje je tu proletarski čut do bližnjega. Če že trpimo, trpimo vsi, da breme lažje prenesemo. In če se borimo za svoj obstoj, se borimo s podjetjem za skrajšanje delovnega časa, za zboljšanje mezd, da s tem omogočimo onim, ki so na cesti, zaslužek, ali pa, če že v tem ne uspemo, da vsaj novih žrtev ne ustvarjamo.

Zato, sodrug! v zavesti proletarske solidarnosti do našega najbližjega — brezposelnega, odklanjajte vsako čezurno delo, razen v izjemnih slučajih, kjer to značaj dela ali obrata zahteva. Ako bi se pa komu zaradi tega hotela delati krivica s strani podjetja, pa javite takoj na vašo centralo v Zagorju.

Vodstvo.

300 rudarjev na cesti. Premogovnik v Senovem počiva. Trboveljska premogokopna družba je ustavila obrat.

Redukcija tudi v Trbovljah. Odpuščenih je bilo 1. marca okoli 140 delavcev na dnevnem kopu Doberna. Pričakuje se odpust še okrog 180 delavcev.

Kemična tovarna in pražarna v Celju namerava ustaviti obratovanje. S 1. marcem je bila vsemu delavstvu odpovedana služba.

V Rušah, v kemični tovarni, so se izvršile velike redukcije delavstva. V usnjarski industriji v Šoštanju in pri Pollaku na Vrhniki je odpovedana služba mnogim delavcem.

Strokovna komisija je na svoji seji razpravljala o položaju na Jesenicah in vložila na bansko upravo sledečo zahtevo:

Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani je na svoji seji dne 7. marca t. l. razpravljala o vprašanjih, ki so nastala na Jesenicah in zaključila:

Ker je resnost obustavitve obratov KID nepreklicno predvidena, je stopilo v ospredje z vso resnostjo vprašanje prehrane tega delavskega centra. Ker delavstvo bratovskih skladnic nima pri borzah dela nobenih pravic, bratovske skladnice same pa imajo z dosedanjimi vplačili malenkostne vsote na razpolago, je pomoč za prehrano mogoča le po izrednih potih in te so po našem mnenju sledeče:

1. Centralna borza dela v Beogradu naj bi dovolila kredit krajevni bratovski skladnici KID Jesenice, najmanj 1 milijon dinarjev, kateri znesek naj bi delavstvo in podjetje ob zopetni zaposlitvi paritetno vrnilo.

2. Bila bi možnost, da bi se občine Jesenice, Koroška Bela, Zabreznica in Gorje zadolžile za javna dela. Sredstva za to pa so po našem mnenju likvidna potom ne-
zgodne blagajne.

3. V skrajnem slučaju pa naj da KID na razpolago 1 milijon Din kot predujem za prehod za naknadno paritetno likvidiranje. Kajti za prehrano za 1 mesec je najmanj potrebna 450.000 Din, s katero vsoto bi delavski aprovizacijski odbor z nakupom na debelo bil skoro v stanu zadostiti.

Ljubljana, dne 8. marca 1932.

za nadaljevanje obratovanja, to je, predvsem krediti od Narodne banke.

Iz teh družbinih pojasnil je že precej jasno razvidno, da gre tukaj za »gospodarsko politiko«, ki smo jo zgoraj opisali. Pritisk na delavstvo in nameščence, da se prisili državo k raznim ugodnostim v prilog bogate industrijske družbe.

Drugačnega sklepa tu ne moremo napraviti. Država nima nobene kontrole nad gospodarstvom in gospodarskim stanjem teh industrijskih podjetij, zaradi tega tudi ne more imeti dejanskega pregleda o položaju. Nujno potrebno pa je, da si država zagotovi to kontrolo, da ne bo mogoče pretiravanje, ki ima po-

vsem drugačen namen, kakor se navaja v utemeljitvi.

Naloga delavstva in nameščencev, ne le te industrije, marveč predvsem vseh karteliranih industrijskih strok je, da naperijo svojo borbo proti njihovi gospodarski politiki, ker gospodarska politika kartelov ima pred očmi le mednarodno epidemično bolezen, da se z znižanjem mezd sanira gospodarstvo, da si ta družba dobro ve, da je to nemogoče in parola le prazna fraza.

Glavna zahteva delavstva je delo, zaslužek, toda enako važna zahteva naj bo: državna kontrola nad vsemi industrijskimi podjetji, ker šele potem bo mogoče stvarno presojati utemeljene ali neutemeljene pravice, ki se kar vrste, kakor strahovi za naše delavstvo pri nas in istotako za delavstvo po drugih de-
želah.

Proč s strahovi, pa jasne račune sem, da bomo vedeli, pri čem smo.

Kranjska industrijska družba kaže svoje lice.

Jeseniška družba ima nedvomno svojo politiko. Istočasno, ko je že hotela odpovedati vsemu delavstvu, zahteva, da se ji dovoli sprejem 20 novih inozemskih inženjerjev in mojstrov ter specialistov. Delavstvo pravilno zahteva, da naj družba pošlje svoje delavstvo v inozemstvo, da se specializira v izdelovanju fine pločevine. Tudi poročajo, da je malo verjetno, da bi bila Narodna banka odrekla obljubljeni kredit.

Delavska zbornica in redukcije našega delavstva.

V četrtek, dne 3. t. m., se je sestel v Ljubljani Upravni odbor Delavske zbornice na izredno sejo, ki se je bavila s položajem, ki nastaja vsled vse obsežnejših redukcij v naših rudarskih in industrijskih podjetjih. Na tej seji so se napravili po zaslišanju referatov in po daljši diskusiji naslednji sklepi:

Delavska zbornica bo izdelala spomenico, ki jo bo poslala socialno-političnemu odboru Narodne skupščine in zainteresiranim ministrstvom, v kateri bo obrazložila stanje brezposelnosti v Sloveniji s posebnim ozirom na nove velike redukcije v Rajhenburgu, Trbovljah, na Jesenicah in v mnogih manjših tovarnah. Zajedno bo predložila v tej spomenici najnujnejše zakonodajne ukrepe, ki so z ozirom na to stanje in te redukcije potrebni.

Posebej se je bavila seja Upravnega odbora Delavske zbornice s težkim položajem delavcev, ki so se vrnili vsled pomanjkanja dela iz inozemstva in ki ne dobe od nikoder nikake pomoči. Zbornica bo predlagala banski upravi, da se osnuje s pomočjo banske uprave in zainteresiranih socialno-političnih ustanov pri izseljeniškem komisarijatu banske uprave pomožni fond za to delavstvo. Ta fond pa naj bi ne dajal podpore neposredno, temveč preko občin, v katerih to delavstvo stanuje.

Da ostane Delavska zbornica v čim najtesnejšem stiku z reduciranim delavstvom, se je sklenilo, da se skliče v nedeljo, dne 6. marca 1932 ob 9. uri dopoldne v Delavskem domu v Trbovljah konferenca, na katero naj se povabijo vsi načelniki krajevnih skupin II. rudarske zadrage iz rudnikov TPD, načelniki pokrajinskih rudarskih strokovnih organizacij v

Sloveniji in načelniki krajevnih rudarskih strokovnih organizacij v Trbovljah.

V nedeljo, dne 13. marca 1932 naj se skliče v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani anketa zastopnikov naše kovinske industrije in predstavnikov oblasti. Na to anketo bo povabila Delavska zbornica predstavnik strokovnih organizacij kovinarskega delavstva in glavne zaupni-

ke delavstva iz vseh večjih kovinskih obratov v Sloveniji. Povabila bo na anketo tudi predstavnike zainteresiranih industrij in zastopnike zainteresiranih občin.

Anketa ima namen ugotoviti, v koliko bi mogle naše samoupravne in državne oblasti pripomoči k temu, da bi dobile naše kovinske tovarne večja naročila.

Nujnost uvedbe podpor za nezaposlene.

Kdaj izide izvršilna zakonska naredba?

Število nezaposlenih se veča. Samo v dravski banovini je letos sigurno več kakor 50.000 delavcev manj zaposlenih v običnih strokah, rudarstvu in drugih panogah gospodarstva.

Na jako merodajnem mestu so že govorili o tem zavarovanju in iz gospodarskih krogov se je čulo mnenje, da pri nas socijalno zavarovanje sploh ni potrebno. Razpravljati o potrebi bi bilo neizmislno, ker tako more govoriti le človek, ki socijalnih razmer ne pozna, marveč živi v povsem drugačnem življenjskem

miljeju. Naraščajoče številke nezaposlenih pa govore dovolj jasno.

V naši socijalni zakonodaji že imamo določbe glede uvedbe zavarovanja za nezaposlene. To zavarovanje je pri nas že zakon in je potrebno še samo odredba ministra, da naj se uvede in izvede.

Ministru socijalne politike in narodnega zdravja zato predlagamo, da izda dotično naredbo in s tem izvede določbo zakona.

Krvavo potrebna je izvedba te zakonite določbe.

Kapitalistična morala.

Beograjska »Politika« je prinesla dne 1. t. m. članek iz »Lidovih Novin« o življenju kapitalističnih beguncev v Švici.

Članek se glasi:

»Tudi današnji gosti Švice so begunci. Toda niso begunci carizma ali boljševizma, temveč begunci kapitalizma.

To so Nemci, Avstrijci, Madžari, ki so rešili svoje premoženje v Švico. To so ljudje, o katerih smo lansko leto čitali, da so svoje imetje poskrili v inozemstvo zaradi visokih davkov v Nemčiji in zaradi avstrijskih in madžarskih odredb o devizah. Takoj so zapustili svoj dom, odrekli se družabnim vezam, odpovedali v bankah svoje račune, izpraznili predale, pobrali ves denar in vrednostne papirje in okraske ter pribegli v Švico. Za marke, šilinge in penge, ki so jih privlekli na kilogram, kupujejo švicarske franke in dolarje, posebno dolarje. Ne kupujejo bankovcev, ker se jim ne zde dosti varni, temveč zlati denar po 20 dolarjev z velikim ameriškim orlom, ki se dobijo v vrečah po 50 komadov. Zlato, vrednostne papirje in nakit spravljajo potem v jeklenih shrambah bank, kjer so begunci srednjeevropskega kapitalizma najeli za sebe jeklene omarice. Tu leži skrito zlato, potegnjeno iz naravnega prometa, neplodno in mrzlo, medtem ko stoje v evropskih deželah topilnice, ko vozijo prazni vagoni in ko milijoni stradajo zaradi pomanjkanja denarja.

Jeklene kleti švicarskih bank so natrpene z zlatom pobeglega kapi-

tala. Švicarski denarni trg je tako nasičen, da banke ne sprejemajo vlog od vlagateljev, ki ne stanujejo v Švici; namesto da plačujejo obresti, zahtevajo pristojbino za varovanje. Od Švicarjev sprejemajo vloge samo do 20.000 frankov na glavo in plačajo približno 3 odst. obresti. Banke obrestujejo te vloge iz dohodkov drugih poslov, ker denarja ne morejo naložiti. Obresti plačujejo zato, da se ljudje ne odvadijo hraniti. Na tekoče račune sploh ne plačujejo obresti. Kontrola je zelo stroga. Vložne knjižice brez imena in naslova se ne izdajajo, omožene ženske morajo navesti svoja dekliška imena, da bi ne mogle denarja vlagati na dva imena.

Švicarska zvezna vlada se nampram beguncem kapitalizma obnaša vljudno, toda zelo hladno. Denar lahko trošijo, ali ne smejo ga pridobivati. Noben inozemec se ne sme naseliti v Švici in tam vršiti direktno svoje trgovske posle.

Iz tega poročila kapitalistična morala izžareva v veliki svetlobi. Tukaj vidimo kapitalistično ogledalo, ki pomeni nesreče za narode in države, posebno pa za delovno ljudstvo. Tako postopanje kapitalistov je veleizdajalsko in bi se moralo povsod najstrožje kaznovati. **Kdor ne zaupa lastni državi, ne more in ne sme zahtevati od nje varstva, še manj pa kakega priznanja.**

Kakor se vidi, kapitalistična morala ne pozna domoljubja in ne ljubezni do lastnega ljudstva. Nje geslo je: Dobiček — požerušstvo.

Večja kriza — večji dobički!

Woolworth deli v letu krize 70-odstotne dividende. Angleška blagovna hiša Woolworth, katere oddajališča in skladišča se nahajajo poleg Anglije še v celi vrsti držav, je dosegla decembra 1931 v zaključnem poslovnem letu toliko poslovnega dobička, da bo razdelila delničarjem lahko 70 odst. dividendo. Po odbitku vseh izdatkov znaša čisti dobiček 84 milijonov mark (to je 1176 milijonov Din). Sredi leta 1931 je blagovna hiša poleg tega še izdatno povišala svojo delniško glavnicu z izdajo 25 milijonov kosov novih delnic, za katere so morali plačati delničarji štirikratno vsoto nominalne vrednosti, in z izdajo prednostnih delnic, tako da je bila glavnicu te trgovske hiše v lanskem letu zvišana za približno 200 milijonov mark (2800 milijonov Din)! Že dobički za leto 1930 so bili zelo ogromni. Znašali so 20 odst. delniške glavnice. Porast dobičkov v dobi najostrejših gospodarskih krize se razlaga s tem, da se široki sloji kupcev, katerih kupna moč se je radi krize zmanjšala, oz. bila celo uničena, ne

poslužujejo več boljših, marveč slabših kakovosti blaga, in blago take kakovosti prodaja ravno trgovska hiša Woolworth. Na ta način je postala ta trgovska hiša izkoriščevalec in uživalec svetovne gospodarske krize. Radi ogromnih dobičkov se prodajajo v dobi, ko so cene akcij povprečno najnižje, delnice družbe Woolworth zdaj pri nominalni vrednosti 5 angl. šilingov za komad na tujih borzah, po 48.5 angl. šilinga kos.

Izkoriščanje Črncev: 250 odstotkov dobička. Slava velike družbe za pridobivanje bakra Katanga, v belgijskem Kongu (Afrika) je, da je delila v zadnjih dveh letih na delnico 300 oz. 240 odstotkov dividende. Družba Katanga razpolaga z velikimi ležišči bakra, ki imajo velike množine te kovine. Izkoriščanje rudnika, ki ima poleg bakra še druge dragocene rudnike, se je pričelo pred 10 leti. Napravili so naprave za pridobivanje 300.000 ton rafiniranega bakra. Kljub krizi v gospodarstvu z bakrom, je produkcija družbe Katanga celo v poslednjih letih zelo na-

rasla in je znašala v zadnjih letih nekako 140.000 ton. Poleg ogromnih dividend je zbrala družba še kakih 60 milijonov mark (840 milijonov Din) rezerv. V rudnikih je zaposlenih kakih 14.000 delavcev-Črncev. Izkoriščanje Črncev je omogočilo ogromne dobičke. O strahotah in grozotah tega izkoriščanja so bile odkrite v zadnjih letih pomembe vredne stvari. Manj ta odkritja kakor pa strah, da ne bo črnsko delav-

stvo vsled prevelikih naporov in gladi vse pomrlo, je dovedlo v zadnjih letih družbo Katanga k temu, da je izboljšala preskrbo Črncev z dovozom življenjskih potrebščin in z zidanjem bolj zdravih stanovanj.

Vse to se godi v 20. stoletju — v stoletju racionalizacije in civilizacije, radia in govorečega filma, strupenih plinov — in profitov, profitov, profitov. —st—

Šolnina za srednje in visoke šole.

Za obisk srednjih in visokih šol se uvaža šolnina. Za odmero šolnine služi vsota vseh plačanih direktnih davkov, ki jih plačujejo starši.

Šolnina znaša na odmerjeni davek Din:			
kategorije I.		II.	III.
300—500	100	125	150
500—750	125	150	200
750—1000	150	200	250
1000—1500	200	250	300
1500—2500	250	300	350
2500—4000	300	350	400

itd.

V III. kategorijo spadajo dijaki nižjih srednjih šol, v II. kategorijo dijaki 5. in 6. razreda srednjih šol in v I. kategorijo dijaki 7. in 8. razreda srednjih šol.

Dijaki učiteljskih, tehniških srednjih šol, trgovske akademije, železniških delovodskih šol in babiških šol plačajo v 1. in 2. letniku šolnino po II., v višjih letnikih pa po I. kategoriji.

Dijaki meščanskih šol plačajo polovico šolnine po II. kategoriji.

Razen šolnine plačajo vpisnino 100 Din na vseučiliščih (visokošolci po I. kategoriji), 50 Din na srednjih šolah in 5 Din na meščanskih šolah.

Za izpričevala veljajo posebne pristojbine. Minister za pouk se nadalje pooblašča, da sme s 1. julijem 1932 nekaj srednjih šol ukiniti, oziroma odpraviti višje razrede.

Delavska zastopstva bodo morala delovati na to, da se mezdni davki ne bodo jemali za podlago pri odmeri šolnine.

Svetovna kriza — distribucijska kriza.

(Iz izjave T. G. Masaryka.)

Današnja kriza ni samo kriza nadprodukcije. Kričeče bedasti ukrepi sežiganja kave v Braziliji ali volne v Ameriki ne bi bili drugače mogoči. Ljudje so lačni v senci ogromnih žitnih skladišč, ki so napolnjena, da bi se kmalu razčesnila. To dokazuje, da je kriva tehnika distribucije (razdelitve).

Masaryk svari tudi pred zapravljanjem. Preveč razkošno se živi. To bi bilo morda treba omejiti z deflacijo, ki bi ljudi vedla k preprostejšemu življenju. Ekscesi v tem oziru so tudi vzrok krize.

»Poglejte mene. Živim povsem preprosto. Že imam 81 let — in mnogo njih, ki so več jedli in pili kot jaz, so že mrtvi.«

Tudi problem preobljedenja je važen. Po njegovem mnenju bi bilo treba uvesti kontrolo rojstev. Ljudje bi se ne smeli tako naglo ženiti, čakali naj bi, da so zreli. Izboljšati bi bilo treba tudi kvaliteto, omejiti pa kvantiteto rojstev.

Kriza ne bi bila zama, če bi se mi vsi kaj naučili iz nje, kako naj vbodoče take krize preprečimo. Ni pa mogoče človeka o čem poučiti, če mu pridiguješ. Ljudje se uče samo iz svojih napak in pogrškov.

Masaryk se vprašuje, zakaj naj bi se žito sežigalo, da se mu dvignejo cene. Pošljite žito v dežele, kjer je glad; ljudje bodo jedli, živeli bodo, da bodo kupovali in vaše cene se bodo same dvigale.

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Jesenice. V nedeljo, 6. t. m., se je vršil na Jesenicah velikanski shod. Vse tri dvorane v Delavskem domu so bile natlačene in še zunaj se je gomilala množica. Bilo je nad 3000 ljudi. SMRJ, ki je sklical shod, je povabil tudi ravnatelja KID g. Dostala in dr. Obersnela, da bi prideta in povesta zbrani množici, kako je z obratom KID. Poleg jeseniškega župana in župana Koroške Bele in Javornika, je bil na shodu tudi sreski načelnik iz Radovljice in inspektor dela inž. Baraga. Delavsko zbornico je zastopal s. Kopač. Strokovno komisijo s. Vuk, S. Jeram in s. Vrankar sta bila glavna referenta. Ravnatelj KID sta poročala, kako se je KID trudila, da bi dobila kredite, da bi ne bilo treba ustaviti obrata, kar zadene enako hudo i podjetje i delavstvo i ostalo prebivalstvo Jesenic. Skladišča so prenaplunjena, a prodati se ne more zaloge. To je vzrok te krize. Kratko: Povedano je bilo tako, da so tudi KID in njeni delničarji veliki reveži in silno trpe vsled krize in obustave obrata.

Pravilno je s. Vrankar v svojem referatu povedal, da je to vse očiten dokaz kapitalističnega gospodarstva, ki se ruši in da se delavstvo ne bori za ozdravljenje KID, nego proti kapitalističnemu sistemu gospodarstva, ki povzroča vedne krize, ker drugega izhoda ne pozna, kakor veliko zaslužiti in malo plačati, ogromne dividende in male mezde.

Jeseniški kovinarji visoko drže zastavo solidarnosti in razredne zavesti.

Store.

Zahvala. Prisrčna zahvala vsem sodrugom in dobrotnikom v valjarni Železarne Store, ki so mi darovali v moji bolezn vso to 122 Din za pomoč. Stor Ivan.

RUDARJI.

Izid volitev v bratovsko skladišnico.

V mesecu februarju t. l. so se vršile volitve delegatov v krajevne skupščine bratovskih skladišč pri vseh rudnikih v Sloveniji razen rudnika Senovo pri Rajhenburgu, kjer se bodo vršile zaradi gotovih zaprek šele v mesecu marcu.

Zveza rudarjev Jugoslavije (prej Unija slov. rudarjev) je imela vedno svoje močno zastopstvo v tej instituciji. Po nesrečnem razkolu v delavskem gibanju je zastopstvo po večini izgubila, razen v Zagorju in Lešah. Šele do predzadnjega časa se je nje organizacija in vpliv med rudarji tako ojačil, da je pri sedanjih volitvah, ki so se vršile pod izredno težkimi okoliščinami, že lahko raču-

nala na zmago. Ali da bo ta zmaga tako popolna, tega tudi največji optimist ni pričakoval, posebno kdor je videl, kako so bile vse sile na delu, da se to ne zgodi, in da čim več uspehov doseže Narodna strokovna zveza.

Zveza rudarjev Jugoslavije je dosledno svojim načelom, kakor vedno prej (četudi je propadla), šla tudi topot samostojno v volitve pri vseh rudnikih, kjer njene podružnice obstojajo, v zavesti, da je bil marksistični proletarijat tisti, ki je delavstvu izvojeval vso obstoječo socialno zaščito. Zato tudi njemu pripada uprava v teh ustanovah. Značilno pri tem je, da so takozvane meščanske strokovne organizacije skoro povsod tam postavile svoje kandidatne liste, kjer že obstoja organizacija Z. R. J., ne pa tam, kjer njene organizacije ne obstojajo.

Preidimo k poročilu posameznih rudnikov:

V Trbovljah, centru rudarstva v naši državi, je bilo volilnih upravičencev 2775; volilo jih je 1674, od teh je dobila lista Zveze rudarjev Jugoslavije (Z. R. J.) 1139 in Narodna strokovna zveza (N. S. Z.) pa 535 glasov. Za voliti je bilo 95 delegatov.

Nič ni pomagalo »narodnim«, čeprav so izdali letak, v katerem so na nesramen način podtikali, češ, da so dobili baje marksisti 2 milijona Din za svoje konzume, namesto da bi se s tem denarijem sanirale skrahane blagajne bratovskih skladišč. Ja, ni to ne, da so postavili za nosilca liste delavca, kateri je bil zaradi ideje, katero »narodni« odločno pobijajo, preganjan, a so ga sedaj slavili kot mučenika.

V Zagorju, starem gnezdu zavednih borcev, je bilo volilnih upravičencev 884; volilo jih je 587; od teh je dobila lista Z. R. J. 506 in lista N. S. Z. pa 81 glasov. Za voliti je bilo 60 delegatov.

V Hrastniku, ki še do danes organizacijsko sicer ni na višku, so vendar rudarji jako lepo dokazali, kam spadajo. Tu so se »beli« in »črni« ter neorganizirani združili. In tudi tu ni nič pomagal letak, češ, rudarji ne volite mož, ki niso krščanski in ki so proti temu, da bi se cerkev v Hrastniku zidala. Ja, niti brezplačni avto iz Dola na volišče ni nič pomagal.

Volilnih upravičencev je bilo 804; volilo jih je 493; od teh je dobila lista Z. R. J. 348 in lista »Združeni« pa 145 glasov. Za voliti je bilo 60 delegatov.

V svinčenih rudnikih Mežica-Črna je bilo 786 volilnih upravičencev. Volilo jih je samo 162. Za voliti je bilo 55 delegatov. Od teh je dobila lista Z. R. J. 52, a nasprotniki pa 3 delegate. Ti rudarji so, v kolikor so organizirani, sicer izvršili svojo dolž-

nost, a jako sramotno je za ostalo delavstvo, da je pokazalo tako malo zanimanja za svojo ustanovo, za katero so se njih predniki morali tako težko boriti.

V Lešah, v kraju, kjer se vsled odločnosti starih pionirjev marksizma, ni mogla ustvariti nobena meščanska organizacija, je bila postavljena in izvoljena samo lista Z. R. J. Za voliti je bilo 30 delegatov.

V Velenju je bila podružnica Z. R. J. takrat še preslaba, da bi iz lastnih članov sestavila kandidatsko listo. Zato se je postavila takozvana »skupna« lista brez nasprotne. Vendar so do časa, ko to poročamo, že skoro vsi izvoljeni delegati postali člani Z. R. J.

V Zabukovci, stari postojanki razredne misli, in kjer so »narodni« v svojem glasilu »Delo« pred volitvami pisali, da tu marksizma razen »Svobode« ni, je bilo volilnih upravičencev 350; volilo jih je 286; od teh je dobila lista Z. R. J. 258 in lista N. S. Z. pa 28 glasov. Tudi tu ni nič pomagalo, čeprav je g. inž. Burnik zelo naklonjen »narodnim«.

V Hudi jami, kjer Z. R. J. sicer svoje podružnice še dosedaj nima, vendar pa precej somišljenikov, se je napravila skupna lista, izjemši »narodne«. Tu je bila udeležba največja, saj je vendar od 484 volilnih upravičencev glasovalo 387, od katerih je dobila skupna lista 297, a lista N. S. Z. pa 90 glasov.

To so sedaj poročila iz vseh glavnih rudnikov, razen rudnika Senovo, kjer se bodo volitve, kakor zgoraj omenjeno, šele vršile. A tudi za ta rudnik nas izid volitev ne skrbi, zakaj tudi tu ima Z. R. J. močno postojanko, ob kateri so se še vedno razbili meščanski valovi.

Iz tega poročila mislimo, da je dovolj jasno razvidno, komu rudarji dajejo zaupnico in kdo je upravičen v imenu njih njihove interese zastopati. Rudarji so ob tej priliki tudi odločno povedali, da ne marajo v svojih socialnih ustanovah raznih meščanskih privezkov, temveč bodo v teh sodelovali sodrugi, vredni načel svojih prednikov, ki so se za te ustanove borili.

Vodstvo Zveze rudarjev Jugoslavije pa izreka tem potom vsem volilcem iskreno hvalo in jim kliče: tako naprej po začrtani poti.

Konferenca v Trbovljah.

Zastopniki II. rudarske skupine in zastopniki rudarskih strokovnih organizacij, so na konferenci v Trbovljah, katero je sklicala Delavska zbornica dne 6. marca t. l. ugotovili sledeče:

1. TPD je odpovedala številnim rudarskim delavcem službo.

2. Odpovedala se je služba rudarjem, kateri imajo že 20 in več let članstva pri Bratovski skladnici, kakor tudi rudarjem s šest ali več družinskimi člani.

3. Nadurno delo se še vedno izvaja po nekaterih rudnikih.

4. Zaposluje se še vedno vzlic ponovnim protestom, upokojece in manjpravne člane Bratovske skladnice.

5. Za dneve, kateri so proglašeni za praznovanje, se določuje številne rudarje na produktivno pridobivanje premoga, ostale pa se pustijo praznovati.

6. Da je zaposlenih po rudnikih TPD precejšnje število rudarjev, kateri bi se za časa rudarskih kriz lahko preživljali izven rudnika.

Z ozirom na zgoraj navedeno in z ozirom na številne redukcije pri TPD se nujno zaprosi s strani celokupnega zastopstva rudarskega delavstva p. n. naslov za sledeče:

1. Vse nadure naj se takoj ustavijo.

2. Kadar se praznuje, naj se ne dela na produktivnem delu, ampak samo najnujnejša popravila.

3. Vsem upokojevcem po novih dajatvah s strani Bratovske skladnice naj se ne nudi delo.

4. Manjpravni člani naj se vzamejo kot polnopravni člani bratovske skladnice, ali pa se jim naj ne nudi delo.

5. Vsi kopaci, katerim se nudi vozaško delo, morajo po kolektivni pogodbi obdržati doseženo kategorijo.

6. Vsem rudarjem, ki imajo številne družine in daljšo dobo članstva, naj se nudi nadaljnje delo in zaslužek s tem, da se pošlje na dopust rudarske delavce, ki imajo možnost preživljanja izven rudnika.

7. Reducirani rudarji naj obdržijo rudniško stanovanje še nadalje, če ga podjetje ne rabi za druge.

Zastopniki rudarjev so nadalje tudi mnenja, da bi ne bilo potrebno rudarjem, zaposlenim pri p. n. naslovu, občutiti tako silno sedanje krize, če bi bil p. n. naslov voljan zgoraj navedene dodatke po rudnikih odpraviti in upoštevati navedene upravičene predloge.

Trbovlje, dne 6. marca 1932.

Načelstvo II. skupine.

Nove redukcije delavstva.

S 1. marcem je bilo odpovedano v rudniku Senovo pri Rajhenburgu delo 280 delavcem. Na dnevnem kopu podjetja Dukič i drug v Trbovljah se misli delo popolnoma ustaviti. Na cesto bo vrženih nad 400 ljudi. Trboveljska je napovedala za mesec marec praznovanje 9 šhtov. Ta svoj čin zagovarja s tem, da ima za mesec marec za 18 odst. manj naročil od državnih železnic, kakor prej.

To je usodni signal za še večjo bedo in trpljenje rudarjev v letu 1932. Mezdno in zaposlitveno vprašanje rudarjev državnih rudnikov je še nerešeno. Svinčeni rudniki v Mežici reducirajo delavstvo in mezde. A vse pravi, da bo na poletje še slabše.

Ja, mi vprašamo vso pošteno in trezno javnost, kaj misli o tem? Kam se bodo djali nesrečniki, ki bodo na cesti? Kaj bo z njihovi ženami in nedolžnimi otročki, ki že sedaj niso mogli živeti, ko so vsaj nekaj

zaslužili? Mislimo, da je to vprašanje, s katerim se bodo morali merodajni krogi resno baviti. Zakaj zločin na lastni družbi bi bil, če se ne bi storilo vse, da se tem nesrečnikom omogoči življenja mogoč obstoj.

Na drugi strani bo pa tudi treba pri rudarskih podjetjih odločneje preiskati, v kolikor so upravičena tako postopati ali ne? Zakaj absolutno se ne sme dopustiti, da bi tu odločevali samo matematični računi o višini dividend delničarjem, temveč mora predvsem priti v poštev socialni položaj prizadetih. Zakaj, mislimo, da smo po vseh naravnih zakonih upravičeni, da trdimo, da je življenje človeka brezprimerno več vredno, kakor pa črna roka mrtvega kapitala.

Nabavni prispevek.

Dolgotrajno praznovanje po rudarskih revirih T. P. D. je rudarsko delavstvo privelo v obupen položaj, zato je načelstvo II. skupine Rudarske zadrge na podlagi mnogostevilnih prošelj s strani delavstva, vložilo na centralno ravnateljstvo T. P. D. sledečo prošnjo:

»Na podlagi številnih prošelj s strani rudarskega delavstva, zaposlenega pri spoštovanem naslovu, si dovoljujemo predložiti najnujnejšo prošnjo za enkratni izdatnejši nabavni prispevek.

Mnenja smo, da nam ni treba podrobno razlagati o vzrokih, kateri so prisilili delavstvo, zaposleno pri spoštovani družbi, da zaprosi nujne pomoči, ker smo prepričani, da spoštovani naslov sam uvideva, da pri tako občutnem praznovanju delavnikov, kakor je sedaj uvedeno po večini rudnikov spoštovane družbe, ni mogoče zadostiti vsakdanji potrebi po hrani, zato morajo številne rudarske družine dobesedno stradati.

V upanju, da se upravičeni prošnji ugodi, beležimo z odličnim spoštovanjem: Načelstvo II. rudarske skupine.

Trbovlje.

Dne 21. februarja t. l. so se vršile volitve v bratovsko skladnico Trbovlje. Postavljeni sta bili dve kandidatski listi: lista »Zveze rudarjev Jugoslavije« z nosilcem liste s. Alojzom Hruševarjem ter lista »Narodne strokovne zveze« z nosilcem liste Ivanom Jazbecem. Akoravno so narodni socijalci razvijali silno živahno agitacijo, ter se posluževali zelo nesramnih laži, s katerimi so blatili naše najboljše in poštene sodrugi, kateri so kandidirali na listi ZRJ, ni nič pomagalo. Poslušali so se celo imena poštenega borca, ter ga brez njegove odobritve postavili na svojo listo kot nosilca liste, akoravno on ni hotel in tudi ni šel ne volit in ni podpisal kandidatske liste. Slaba organizacija, katera nima lastnega člana za spodobnost nosilca liste. Napram vsem intrigam je lista ZRJ z nosilcem liste s. Alojzom Hruševarjem odnesla absolutno večino in sicer 1139 glasov.

Rudarji so s tem pokazali, da se zavajajo, kje je njih mesto in njih rešitev, ter da niso »štigelci«, da bi se jih še na limanice lovilo.

Rudar.

Trbovlje.

Dne 13. februarja je podružnica ZRJ sklicala sestanek rokodelcev, na katerem se je razpravljalo o težnjah, kakor tudi raznih zahtevah rokodelcev, zaposlenih pri rudniku TPD in podjetju Dukič in drug. Predsednik ZRJ je navzočim obrazložil težko in naporno delo, katerega mora rokodelsko delavstvo izvrševati pri vsakem, še tako slabem vremenu pri tako nizkih mezdah, nakar je apeliral na navzoče, da se strnejo v strokovni organizaciji ter potom te izvojujejo svoje pravice. Navzoči so ugotovili, da brez razredne strokovne organizacije ne bo mogoče izboljšati položaja. Nadalje se je ugotovilo, da se obljuba, dana v mesecu novembru, da se bodo rokodelske zahteve upoštevale, še do danes ni izpolnila, za kar je sestanek sklenil podvzeti nadaljnje korake.

Nadalje je ZRJ podružnica Trbovlje sklicala v četrtek, dne 18. febr. t. l., diskuzijski večer: Razvoj rudarskih podjetij in delavstvo. Na diskuziji je poročal centralni tajnik s. Arh, kateri je v obširno in lepo zasnovanem izvajanju obrazložil in pojasnil obstoj premogovne plasti, kvaliteto in produkcijo istega, kakor tudi o proizvodnji, ceni, številu zaposlenega delavstva ter stanju, razmerju in življenju istega. Obrazložil je tudi današnjo gospodarsko krizo, ter z njo zvezane redukcije in brezposelnost delavstva v tu in inozemstvu. Pojasnjeval je tudi pomen mednarodnih trgovskih pogodb, katere vežejo našo državo glede nabave inozemskega premoga. Po končanem referatu je apeliral na vse navzoče, da se vsi do zadnjega organizirajo v razredno borbena organizacija ZRJ, potom katere se bo moralo rudarsko delavstvo boriti za svoje že priborjene pravice, da še teh ne bo izgubilo. H koncu je predsednik s. Pliberšek prečital navzočim kandidatsko listo ZRJ za volitve v bratovsko skladnico ter navzočim obrazložil pomen teh volitev: po prečitani listi je dal listo v debato, katera je pa bila soglasno odobrena, nakar je predsednik lepo uspelo diskuzijo zaključil. —k.

Trbovlje.

V nedeljo, dne 14. februarja t. l., se je vršil redni letni občni zbor podružnice ZRJ ob 9. uri dop. v dvorani Delavskega doma z običajnim dnevnim redom. Občni zbor je vodil predsednik s. Pliberšek Franc, ki je po otvoritvi podal besedo s. Klenovškju, predsedniku kulturne organizacije »Svobode«, ki je v imenu iste pozdravil občni zbor ter mu želel še v bodoče tako lepih uspehov, kakor v poslovnem letu, nakar je apeliral na navzoče, da pri volitvah v bratovsko skladnico, ki se vrše, gredo strnjeno v volilni boj ter s tem pokažejo svojo razredno zavest. Nato pozdravi predsednik tudi s. Petejana iz Maribora, kateri se je

ravno mudil v Trbovljah, ter se udeležil našega občnega zbora, nakar preide takoj k dnevnemu redu. Po prečitani zapisnika zadnjega občnega zbora, katerega se brez ugovora odobri, poda predsednik obširno poročilo o delovanju podružnice, ki je izvršila nešteto intervencij glede podpor, nabavnega prispevka, kolektivne pogodbe itd. Nato poda tajnik s. Gnilšak tajniško poročilo, in sicer je podružnica v poslovnem letu imela 12 rednih sej, med temi dvanajstimi so bile 3 širše seje; članskih sestankov se je izvršilo 8 in 2 diskuziji. Shodov se je vršilo 5. Konferenci sta bili 2 in 2 poučni predavanji. Dopisov je došlo 40, odposlalo pa se jih je 54, k čemer se ne prišteva mnogo organizacijskih dopisov. Članov je v poslovnem letu na novo pristopilo 130. — Vsled redukcij, upokojitve in smrti je podružnica utrpela na izgubi članstva v številu 117.

Podružnica je priredila tudi dve dobro uspeli veselici, katerih čisti dobiček gre za podporo bolnih članov. Podpora (izredno) se je izplačalo 8 bolnim članom v skupnem iznosu Din 530.—. Nato poda blagajnik s. Tratin blagajniško poročilo in sicer je imela podružnica v poslovnem letu Din 43.826.03 dohodkov in Din 42.300.33 izdatkov. Ostanek Din 1525.70 je v blagajni. H koncu je še podal centralni tajnik s. Arh poročilo centralne blagajne, kakor tudi stanje celokupnega članstva. Nato poda revizija svoje poročilo, da je točno pregledala knjige, ter račune v redu našla, nakar se blagajniku in odboru prizna absolutorij. Vsa poročila se dajo v debato, ki se pa končno soglasno odobri. Nato se izvoli 6 članska komisija, ki sestavi listo novega odbora. Izvoljen je bil z nekaterimi izpremembami zopet stari odbor. Izvoljeni so bili: ss. Pliberšek Franc, predsednik; Vertačnik Ivan, podpredsednik; Gnilšak Jakob, tajnik; Gorjanc Jože, namestnik; Tratin Avgust, blagajnik; Hruševar Alojz, namestnik. Revizija: predsednik Giulatti Ivan in Petretič Martin; odborniki: Mur Filip, Bastič Dominik, Učakar Vinko in Kartuš Jože. Nato poda centralni tajnik s. Arh kratko in jedrnat poročilo o celokupnem delovanju centrale kakor tudi o obstoječi krizi, znižanju delovnih mezd, pretečih redukcijah, socialnem zavarovanju (pokoj. blag.) ter h koncu apelira na navzoče, da gredo na delo za povzdigo strokovne organizacije ter se iste strnjeno vsi do zadnjega moža oklenejo, ker si edinele potom močne razredne organizacije morejo priboriti zboljšanje življenjskega obstoja.

Končno še pojasni predsednik s. Pliberšek kritično stanje, v katerem se nahaja rudarsko delavstvo, ter pomen strokovne organizacije, katera ima težko borbo za vsako pridobljeno izboljšanje mezd itd., nakar predsednik zaključi lepo uspeli občni zbor.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Kemična tovarna in prazarna v Celju bo ustavila obratovanje.

Vsemu delavstvu je bila s 1. marcem odpovedana služba.

Metati delavstvo na cesto v brezposelnost in groziti z ustavitvijo tovarne je postalo v naši industriji kar nekako moderno. Igrati se na tak način s tisoči eksistenc, more le brezsrčni profitalačni kapitalizem. Poleg steklarne, kemične tovarne v Mostah, KID na Jesenicah, velikih redukcij v Rušah, v usnjarski industriji v Sošanju, pri Pollaku na Vrhniki, v Ljubljani itd., si to zmisli seveda tudi kemična tovarna v Celju. Odpove vsemu delavstvu službo s 1. marcem.

Kaki so pravzaprav vsemu temu vzroki, ni popolnoma jasno. Dobivamo vtis, da hočejo to dobo, ko vse stoka o krizi, podjetniki kakor pač vsako stvar, tudi to izrabiti v svoje profitarske namene. Nekateri odpovedujejo s tem namenom, da iztisnejo od državne oblasti razne ugodnosti, bodisi radi kreditov ali carin, nesramno in vse obsodbe vredno pa je to, da skoro vsa podjetja izrabijo to tudi za zniževanje delavskih plač, v kolikor nekatera tega sploh samo radi tega ne počno. Mnenja smo, da bi se vsak slučaj ustavitve ali odpustitve večjega števila delavstva moral preiskati od merodajnih faktorjev in ne, da brez vsake kontrole tovarnarji s tem strašijo in begajo delavstvo. Prav je, da se industriji, ki je v denarnih težkočah, pomore, preprečiti pa se mora brezposelnosti, da bi se to izrabljalo za poslabšanje delavskih plač in delovnih pogojev vobče.

Kjer pa se brezposelnosti ne more preprečiti, pa je treba od državne oblasti pritisniti podjetje, da delavstvo iz svojih prejšnjih dobičkov v brezposelnosti podpira.

Zanimiv slučaj okrog zaposlenja inozemskih delavcev.

Zaupniki kemične tovarne v Celju so te dni prijavili banski upravi naslednji slučaj: V kemični tovarni Celje je bil zaposlen nemški državljani Box kot obratovodja z mesečno plačo 7500 Din. Spravil pa je v tovarno tudi dva svoja otroka, ki sta prejemale isto plačo kakor naši družinski očetje. Zanimivo je namreč to, da je bil prijavljen pod tujim imenom (Petrič). Fantalini tega inozemca so bili poleg tega še nesramno predrzni in so se rogali našim delavcem, češ: prej boste šli iz dela vsi domačini kakor pa mi inozemci. Zaupniki so pozvali bansko upravo, da napravi tu red in izžene te inozemce.

Res je, da smo mednarodna strokovna organizacija in pustimo iz splošnega človečanskega stališča vsakomur, da se preživi. Ta slučaj je pa tak, da bi njihov oče s svojo plačo že lahko svoje otroke preživljal in ni potreba, da domačinom odjedajo kruh, istočasno pa se domače družinske očete odpušča.

Potrebno bi bilo, da oblast vse obrate radi inozemcev temeljito revidira, ker se nam zdi, da bi se marsikateri lepi slučaj našli.

Hrastnik.

23. februarja se je vršil občni zbor podružnice steklarjev Splošne del. zveze Jugoslavije ob 4. uri popoldne v lokalni Svobode II. Se pred pričetkom je bil lokal do zadnjega kotička nabito poln. Točno ob 4. uri je predsednik Jager otvoril občni zbor s sledečim dnevnim redom: I. Poročilo odbora: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) kontrole. II. Poročilo oblastnega tajništva. III. Volitev novega odbora. IV. Razno.

Kot prvi je s. tajnik Kellner prečital zapisnik zadnjega občnega zbora in članski imenik, kar se je vzelo na znanje. Za tem je predsednik Jager podal poročilo o delovanju odbora v prejšnjem letu, iz katerega je bilo razvidno, da je odbor kolikor mu je bilo mogoče deloval.

Sodr. Kellner Al. kot tajnik je podal tajniško poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da je imela podružnica 13 sestankov, 15 sej odbora, 1 konferenco, 1 občni zbor. Dopisov je odposlala podružnica 126, prejela pa 99. Članov je imela podružnica ob začetku prejšnjega leta 72, pristopilo jih je 50, ponovno začelo plačevati 10, odstopila 2, umrl 1. Sedaj ima podružnica 129 članov. Obenem je poročal, da je podružnica sodelovala na anketi o krizi v steklarski industriji v Beogradu 13. jan. t. l.

Blagajniško poročilo je podal s. Kellner A.

Sodr. Beutl Franc in Stoklas Edi kot kontrolorja sta izjavila, da se je pregledalo knjige in denar in da sta vse našla v najlepšem redu.

Nato se je prečitala brzojavka s. Haramine in Jakomina, da nista mogla prispeti na občni zbor. Sodr. Kellner in Jager podata poročilo o nameravani redukciji, katero hoče podjetje izvesti, in sicer znižati za okrog 30 odstotkov delavske plače. Razvila se je debata ter se je ostro obsojalo namero podjetja. Pozvalo se je navzoče na obrambno akcijo ter na vstop v organizacijo.

Skleno se, da odbor izdela tozadevne resolucije in jih pošlje na merodajna mesta.

Nato se je vršila volitev novega odbora: Izvoljeni so bili sledeči sodrugi: predsednik Beutl Franc, nam. Učakar Alojz; tajnik Kellner Alojz, nam. Jager Joško; blagajnik Camer Jakob, nam. Just Josip. Kontrola: Papež Franc in Stoklas Edi. Odborniki: Wurm Karel, Valent Karel, Maurer Marija in Marc Maks. Podblagajnika: Grčar Peter in Maurer Julija. Knjižničar: Laneger Anton.

Pod razno je sodr. Kellner Al. poročal o brezposelnih podporah. Koliko dela in truda je bilo, preden se je doseglo to, kar smo do danes dobili. Poziva vse še neorganizirane, da stopijo v organizacijo, nakar se je občni zbor zaključil. Sodr. Lipovšek Franc in Jugovar Franc sta kot delegata iz Rogaške Slatine pristavljala občnemu zboru in je Lipovšek tozadevno na vse sodrugi apeliral, da pomagajo pri obrambni akciji.

Novoizvoljenemu odboru kličemo: Po začrtani poti naprej brez bojazni. Delu čast!

Občni zbor podružnice v Kranju.

V dvorani, v hotelu Nova pošta, se je 21. februarja vršil naš redni letni občni zbor. Dvorana je bila nabito polna članstva. Naš pevski zbor, vrli sodrugi, so zapeli pozdrav Svobodi in Delu, nakar je predsednik s. Kerč otvoril zbor, pozdravil vse navzoče, ki so se v tako lepem številu zbrali. V svojem poročilu navaja, da je odbor smatral najprej za potrebno dvigati organizacijsko moč in lahko v tem pogledu zaznamujemo lepe uspehe. Podružnica šteje nad 300 članov. Organizacija je svoje delovanje usmerila zlasti za pobojšanje delavskega položaja. Izvršilo se je veliko intervencij radi delovnih in plačilnih pogojev, kakor tudi radi redukcij delavstva. Organizacija je polagala veliko važnost na izobrazbo delavstva, zato se je vršilo veliko sestankov, zborovanj in predavanj. Ustanovili smo kulturno organizacijo »Svoboda«, ki svoje delovanje lepo razvija. Dramatični odsek je z velikim uspehom uprizoril Cankarjevega »Kralja na Betajnovi«. Dramatiko vodi aglini s. Vehovec. Ustanovili smo pevski zbor, ki agilno deluje. Pevovodja s. Vilher je tekom par mesecev spravil zbor do take višine, da gre njemu, kakor pevcem, vse priznanje. Izvolili smo v 5 tovarnah obratne zaupnike. Sodelovali smo v oblastnem odboru »Splošne delavske zveze« in smo po svojem članu zastopani v Strokovni komisiji kot vrhovni instanci vseh naših strokovnih organizacij v Sloveniji. Udeležili smo se po dveh delegatih kongresa našega saveza v Zagrebu 23. 24. in 25. maja 1931 in pokrajinskih konferenc v Ljubljani. Odbor je v teh težkih razmerah storil, kar je bilo mogoče.

Poročilo predsednika se je vzelo z odobravanjem na znanje. Tajnik je poročal, koliko je bilo odborovih sej, zborovanj in sestankov.

Blagajnik s. Podgornik je podal sledeče blagajniško poročilo za leto 1931.

Dohodki:

5800 prispevkov I. r. po 3 Din znaša 17.400.— Din.
562 prispevkov II. r. po 4 Din znaša 2248.— Din.
302 prispevka III. r. po 5 Din znaša 1510.— Din.
19 brezposelnih prispevkov po 1 Din znaša 19.— Din.
257 pristopnin po 7.50 Din znaša 1927.50 Din.
Razni dohodki 34.50 Din.
Saldo od 31. 12. 1930 — 1832.60 Din
Skupaj Din 24.971.60.

Izdatki:

Za upravo, agitacijo, lokal itd. skupno 632.50 Din.
Inventarni izdatki 50.50 Din.
Za list »Delavec« 4010.10 Din.
Podpore 848 Din.
Delegacija za kongres 700 Din.
Blagajniku 10 p od vsakega prispevka 666.40 Din.
Skupaj 6907.50 Din.
Odračunano v centralno blagajno skupno 15.960.80 Din.
Gotovina v podružnični blagajni dne 1. januarja 1932 — 2103.30 Din.

Izdatki skupno 24.971.60 Din.

Za nadzorstvo je poročal tajnik Saveza Jakomin, da je bilo poslovanje odbora, kakor tudi vodstvo financ, v najlepšem redu. Članstvo je zatem izreklo odboru zaupnico.

Volitve odbora so se izvršile tako, da je ostalo vodstvo podružnice v dosedanjih spretnih rokah. V odbor se je izvolilo tudi zastopnike delavstva onih tovarn, kjer se je delavstvo med letom organiziralo.

Tajnik saveza s. Jakomin je nato obrazložil delavsko pravo po novem obrtnem zakonu, nakar je predsednik zaključil občni zbor s pozivom na nadaljnje delo za organizacijo in z njo za delavske pravice.

Tržič.

Občni zbor podružnice v Tržiču se je vršil dne 21. februarja. Odbor je podal svoje poročilo, nakar je bil izvoljen sledeči odbor: Selko Franc, predsednik; Hočevar Jože, podpredsednik; Sova Stane, tajnik; Ribnikar Pavla, namestnica; odborniki: Solar Marija, Kosmač Ivan, Sulgaj Franc, Žepić Jože, Hafner Janez, Solar Janez; v revizijo pa: Mežek Janko in Tišlar Joško.

Občni zbor je od Stokovne komisije pozdravil s. Vuk in orisal v kratkih smernicah bodoče naloge.

Zatem je bil zbor zaključen.

Demonstracija steklarjev v Hrastniku.

Dne 3. marca t. l. je sklicala Splošna del. zveza Jugoslavije, podr. steklarjev v Hrastniku sestanek vsega delavstva s sledečim dnevnim redom:

1. Organizacijske zadeve,
2. Obratne zadeve (predlagane tarife od podjetja),
3. Raznolierosti.

Točno ob 4. uri popoldne je predsednik sodr. Benti otvoril sestanek. Sodr. Benti in Kellner sta nato podala poročilo o delovanju naše podružnice in Oblasnega odbora, kar se je vzelo na znanje. — Sodr. Kellner je prečital predlagano delovno kolektivno pogodbo in se je ugotovilo, da znaša redukcija plač, katero misli podjetje izvesti, 31.7%. Tudi misli podjetje ukiniti dopust, katerega so delavci imeli in razne druge stvari poslabšati. Po poročilu se je razvila debata in s ogorčenjem nastopili vsi delavci in delavke proti nameri podjetja, zlasti še, ker so zastopniki podjetja obljubili na anketi in razgovoru z del. zastopnikom, dne 14. in 15. januarja v Beogradu, da bodo plače delavstva le v neznatni meri reducirali. Vkljub temu pa prihajajo sedaj s takimi drznimi zahtevami. Sprejele so se resolucije proti nameri podjetja in poslalo se jih je tudi banski upravi v Ljubljani, Del. zbornici in podjetju. Izvolila se je šestčlanska deputacija, katerega je nesla resolucijo v pisarno podjetja in energično protestirala proti nameri podjetja. Obenem so šli vsi navzoči delavci in delavke pred pisarno, da dajo s tem duška svojemu ogorčenju nad postopanjem podjetja. Bilo je nad 250 delavcev po številu, ki so pri tej priliki pokazali, da so strogo disciplinirani. Ker gosp. ravnatelj Abela Rikota ni bilo doma, je sprejel deputacijo g. inž. Zmauc ter je obljubil deputaciji, da bo vse težnje delavcev sporočil centrali v Zagreb in gosp. Abelu. Deputacija je potem šla v društveni lokal, kamor je krenila cela povorka, nakar se je sestanek nadaljeval in po izčrpanju dnevnega reda v miru zaključil.

To naj bo opomin gosp. podjetnikom, da ne bodo s takimi zahtevami več prihajali pred delavstvo. Delavcem pa kličemo: pomirite se vaše organizacije, ker le v skupnosti je moč.

ŽIVILCI.

Nočno delo v pekarnah in Mednarodna združena zveza.

Na svoji zadnji seji, ki jo je imelo načelstvo Mednarodne združene zveze začetkom februarja t. l. v Strassburgu, se je razpravljalo na predlog francoske delavske združene zveze tudi o vprašanju nočnega dela v pekarnah. Povod za to je delo francoskih strokovnih organizacij, ki se borijo z vso vneto za prepoved nočne peke, kakor tudi francoski zakon, ki prepoveduje nočno delo v združnih pekarnah, dočim pušča privatnim pekarnam, ki so zaenkrat na tem polju produkcije vsaj v Franciji še v večini, v tej smeri popolno svobodo. Je torej na dlani, da je ta položaj v Franciji zelo nepravilčen in da zadrugam resno škoduje. Zadeva predstavlja za zadrugce ce-

lo vrsto praktičnih težkoč in je za nameščenec načelnega vprašanja. Po izčrpnem prikazu razmer in položaja po Zvezi francoskih zadrug v Parizu je sklenilo načelstvo MZZ, da pošlje vsem zveznim članicam vprašanje, in bo na temelju tega glavni tajnik poročal o zadevi na prihodnji seji. Potem se bo razpravljalo o tem, da-li bi bilo potrebno in koristno, v svrhu študija celotnega problema sklicati posebno mednarodno združeno konferenco. —st—

LESNI DELAVCI.

Lesni delavci — Ljubljana.

V nedeljo, 21. februarja, je zopet preminul eden naših zvestih sodrugov — Franca Taučar. Hiral je že dalje časa na tuberkulozi. Zadnje čase je bil v prijazni vasi na Črnučah, kjer je imel svoj mali dom. Pokojnik je bil po večini v mladih letih v Švici ter Nemčiji, kjer se je mnogo tudi udeleževal v delavskem gibanju. Bil je star 54 let. Organizirani lesni delavci ljubljanske podružnice so ga položili v naročje matere zemlje. Zapušča ženo in štiriletno hčerko.

Ni ti bilo sojeno, dragi sodrug Taučar, da bi še čul petje kukavice, katero željno pričakujemo tudi mi vsi! Naj ti bo zemlja domača lahka!

ZAHVALA.

Podpisana vdova Taučar Marija se ljubljanskim mizarjem najpriznaneje zahvaljujem za pogrebno podporo Din 600.—, ki sem jo prejela ob priliki izgube mojega soproga Franca Taučarja.

Še enkrat lepa hvala!

Marija Taučar.

STAVBINCI.

Brezposelnost in stavbinski delavci.

Lansko leto je bilo že itak eno najslabših let za nas stavbince. Brezposelnost, prenizke mezde itd., je bilo na dnevnem redu. Sedaj smo v letu 1932. Povsod po ulicah v Ljubljani hodimo raztrgani in beračimo od hiše do hiše. Stanovanj nimamo in spimo po hlevih in smo veseli, če dobimo prostor.

In zakaj tako? Zakaj nimamo brezposelnega zavarovanja? Drugi delavci imajo pri Borzi dela nekaj podpore, a mi nič, ker nam pravijo, da smo sezonski delavci.

Da se nam tako godi, smo mnogo tudi sami krivi. Organizirani nismo in zato nam ni nič padlo samo iz nebes. Če bi bili organizirani, bi naše mezde ne bile tako beraške in bi si izvojevali brezposelno zavarovanje. Zato, stavbinski delavci, sedaj stopimo v organizacijo, v Savez stavbinskih delavcev, da si ustvarimo boljše življenske pogoje.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Izkaz

najvažnejših statističnih podatkov za mesec januar 1932.

Članov: moških 47.226 (—9.682), ženskih 28.868 (—1.859), skupaj 76.094 (—11.541); bolnikov: moških 1.172 (—259), ženskih 777 (—198), skupaj 1.949 (—457); odst. bolnikov: moških 2.48 (—0.03), ženskih 2.69 (—0.48), skupaj 2.56 (—0.19); povprečna dnevna zavarovana mezda Din: moških 28.08 (—0.85), ženskih 19.62 (—0.61), skupaj 24.87 (—1.01); celokupna dnevna zavarovana mezda Din: moških 1.326.206 (—320.220), ženskih 566.348 (—55.338), skupaj 1.892.554 (—375 tisoč 558).

Številke v oklepajih pomenijo padec od lanskega leta.

V mesecu januarju 1932 je kriza polagoma, toda stalno naraščala. Padec zavarovanih delavcev je znašal

dne	napram 1931	napram 1932
1. I.	—10.799	—13.130
5. I.	—11.099	—13.355
10. I.	—11.280	—13.886
15. I.	—11.345	—13.998
20. I.	—11.777	—14.309
25. I.	—12.074	—14.678
30. I.	—12.266	—14.853

Zanimivo je, da se je padec moških zavarovancev zboljšal od meseca decembra 1931 za 345 oseb, dočim se je padec ženskih zavarovancev poslabšal v istem času za 211 oseb. Tekom krize so se vedno odpuščali bolj moški delavci, kakor pa ženske. Januar 1932 pa ima ravno obratno izjemo.

Zdravstvene razmere zavarovancev so bile v januarju znatno boljše (zlasti pri ženskah!), nego istega meseca lanskega leta. Odstotek bolnikov je padel za —0.19 odst. na 2.56 odst.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, katere odgovarja približno dnevnemu delavskemu zaslužku, je padla za Din 1.01 (prejšnji mesec za Din 1.02), t. j. za 4 odstotke. Faktično znižanje delavskih plač je pa še

večje, ker podjetniki vedno pravilneje prijavljajo delavce v zavarovanje.

Celokupna dnevna zavarovana mezda je padla za Din 375.558.—. To pomeni, da je delavstvo izgubilo radi gospodarske krize (t. j. radi odpustov iz služb in krajsanja plač, dnevno blizu pol milijona Din, ali mesečno približno 12 milijonov). Dohodki OUZD-a (bolniški prispevki) so se radi tega kljub povišanju tarife znižali od 6 na 6.5% dnevno, in sicer za približno 13.000 Din, ali mesečno za 350.000 Din. Brez povišanja prispevnega tarifa bi bil primanjkljaj skoraj še enkrat tako velik.

Kultura.

KUBIČNA RAČUNICA

za remeljne, žaganice (deske), plohe, pol-morale, morale, madrierje, tavole in testone. Sestavil Mirko Logar. 312 strani, cena 45 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Kako velikega pomena za naše kmetijsko in lesno gospodarstvo je te vrste pripomoček, pričajo vsakdanja vprašavanja po te vrste računici. Vsi trgovci, posebno pa kmetijski gospodarji, bodo z veseljem segli po njej, saj si bodo prihranili na podlagi izračunanih tabel tako na času kakor na sigurnosti računa. Tabele vseh lesnih izdelkov so tako enostavne in pregledne sestavljene, da so vsa nadaljnjia navodila odveč, prodajalcu ali kupcu je le treba, da pomnoži za določeno mero izkazano kubično vsebino s številom desk in plohov, ki jih prodaja ali kupuje, pa že ima kubično množino vsega blaga. Ker je knjižica res praktično sestavljena, jo toplo priporočamo vsem posestnikom gozdov in lesnim trgovcem.

Urbanus: »Knjiga o lepem vedenju.«

Tretja, zelo pomnožena in izpopolnjena izdaja. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 1932. Strani 388. Cena Din 50.—, vez. Din 64.— (v celo platno).

Lepo vedenje je igralo v človeški družbi že od nekdaj tako važno vlogo. Res je, da so današnji demokratični časi zavrgli že marsikatero pretrane predpise, ki so jih smatrali nekoč za nedotakljive, toda premnogo jih je še, ki jih družba ne bo opustila nikdar, ali si jih bo pa le primerno prirojila, zato je samo po sebi umevno, da jih mora vsak poznati, če se noče izpostaviti v vsaki boljši družbi očitku nevedneža, nerode ali neolikanca. Za nas Slovence je to vprašanje še prav posebno važno, saj izhajamo po veliki večini izpod kmetijskih krovov in iz delavskih rodbin, kjer nismo imeli prilike prisvojiti si že od mladih nog vseh tistih oblik občejanja in kretanja, ki jih kulturna družba brezpogojno zahteva. Za nas vse so zato take-le »Knjige o lepem vedenju« potrebne kot vsakdanji kruh. Izdanih je bilo zato tudi že več, toda mirno lahko trdimo, da je izmed vseh dosedanjih najboljša ravno Urbanusova, ki nikakor ni kaka kompilacija sličnih tujih proizvodov, temveč napisana iz naše srede nalašč za nas. Obširno zato obravnava ravno ona poglavja, ki so za naše ljudi najpotrebnejša in prinaša tudi marsikaj, česar se druge slične knjige sploh ne dotikajo. Tako opozarjamo n. pr. na poglavje o pozdravljanju, kjer pisatelj lepo utemelji naše domače slovenske pozdrave, dalje je izčrpano poglavje o vedenju pri mizi, ki je na videz samo po sebi umevno, a postavlja človeka prepogosto v največjo zadrego, ponovno bo vsak prebral oddelek, ki govori o obiskih in sprejemih, ker ga vsi in skoro vsak dan potrebujemo in jako hvaležen bo pisatelju vsak za lepa in natančna pravila pismenega občejanja, ki jih v drugih sličnih knjigah navadno sploh ne najdemo. Skratka: Urbanusova knjiga je najboljša in najpopolnejše slično delo, ki smo jih imeli doslej pri nas, zato tudi ni čudno, če je doživela že tretjo, jako pomnoženo in izpopolnjeno izdajo. Tudi res elegantna zunanja oprema popolnoma odgovarja vsebini, zato bo gotovo segla po njej vsaka boljša slovenska rodbina.

OBČNI ZBOR ŽELEZNIČARSKEGA GLASBENEGA DRUŠTVA »ZARJE« V LJUBLJANI se bo vršil v sredo, 23. marca t. l., ob pol 8. uri zvečer v prostorih Stokovne komisije v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo odbora.
2. Poročilo kapelnika.
3. Volitev novega odbora.
4. Sprememba pravil.
5. Razno.

Vabijo se vsi člani »Zarje«, da se občnega zbora udeležijo.

Odbor.

Literatura, zvezek 3. marčevski, je pravkar izšla. Prinaša zanimivo gradivo, in sicer: V. Friča: Socialna funkcija umetnosti; N. Kostin: Knjiga A. Cesarca; S. Galogaža: Pseudosocialna knjiga; N. Tokunaga: Iz »Ulice brez sonca«; Upton Sinclair: Lev Tolstoj; N. Rost: Kod Stijn Streuvelsa; J. Turković: Dom milosrdja; J. Pavičić: Poslednji Mohikanci. Panorama ali pregled je obširen. Naroča se: Zagreb, Gunduličeva ulica 47. Urejuje pisatelj S. Galogaža.

KOMORNI KONCERT

DELAVSKE GODBE »ZARJE«

se bo vršil v ponedeljek 14. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice.

Na sporedu so koncertne točke orkestra »Zarje«, komorni kvintet (klarinet, čelo, fagot, flauta, klavir) in več koncertnih komadov. Koncertna pevka Štefanija Frankovska Vukova in konserv. Drago Žagar zapojeta več solospievov. Koncert bo lep. Radi velikih stroškov je sledeča vstopnina: sedeži po 8.—, 6.—, 4.— in stojišče 2.— Din. — Vstopnice se dobe v Strok. komisiji. — Udeležite se koncerta delavske godbe!

Svoboda, 3. ali marčevska številka, je izšla. Ta številka je prav pestra in bogata. Književna poročila so izčrpana, društveno življenje pestro, o dramatik in gledališču se skrbno poroča. Razno, ki je tokrat prvič kot posebna rubrika, je prav zanimivo. Razprava: Japonski militarizem; Med ruskimi kmeti 1905. leta; Začetek konca habsburške Avstro-Ogrske; Francosko zlato; Revolucija in jezikovno vprašanje, so zelo poučne in pisane poljudno-znanstveno. Povest: Od treh milijonov trije, se nadaljuje in je čimdalje bolj zanimiva. Člani strokovnih organizacij, bodite naročniki te delavske revije. 18 Din je polletna naročnina.

Razno.

Iz poročila nekega lista.

Glad v deželi — živila požgana.

V Baltiškem morju je bilo 3000 bušlov pogreznjenih v morje, ker posestniki niso pristali na znižane cene. V Ameriki so uničili 4 milijone bal bombaža, ker je dobra letina ogrožala k znižanim cenam.

V Newyorku se je 100.000 galonov mleka izlilo v reke samo zato, da se je cena mleku obdržala na višini. Uničenje mleka je povzročilo h koncu tako škodo, da se je vodja zdravstvenega urada v državi Newyork proti temu uprl, ker so vse ribe v reki poginile.

V Kalliforniji je bilo 120 vagonov zelja uničenega, ravno tako različnega sadja. — Ameriška vlada je kupila toliko žita, da imajo brezposelni 3 leta za prehrano dovolj žita; to pa zato, da se ne znižajo cene.

V Braziliji se je zgradila nalašč posebna železnica zato, da se vozi na kraj zažigalca, kateri meri kilometerske dolžine — kava. Kar se je pa ne zažge, se jo vozi do morja, kjer se jo pogreza v morje. (Kavo zmešajo s terom, da bolj gori.)

Iz iste države poroča vodja zdravstvenega urada g. E. Penna: ... 30.000.000 ljudi umre pri nas počasne smrti.

Zavarovanje postrežnic. Po odredbi Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu so od 1. marca 1932 dalje zavarovanju zavezane tudi poročene postrežnice in hišnice, toda le takrat, če je to njihov glavni posel, če za svoje delo zaslužijo nad Din 200.— na mesec, vendar pa samo toliko časa, dokler njihov soprog nima služka radi brezposelnosti, boleznij, vojaščine itd. — Urad poziva vse delodajalce, da prijavijo postrežnice in hišnice, ki izpolnjujejo gornje pogoje, v zavarovanje najkasneje do 8. marca 1932.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

JOSIP DOLINŠEK

mesar in prekajevalec

Ljubljana, Dolenjska 23

vis a vis mitnice na Zelenem hribu

priporoča v nakup prvovrstno sveže in prekajeno meso več vrst po najnižji ceni. Za praznike vam nudim vsakovrstno prekajeno meso, šunke itd.

Priporoča se konfeksijska, manufakturna in modna trgovina

JOSIP OLUP

Ljubljana, Stari trg 2 (na vogalu)

Dobi se že velika moška stofasta obleka domač. izdelka od Din 260 dalje

Moje geslo:

Dobro blago — po najnižji ceni!

Za naš »DINAR« kupujte domače proizvode

»ADRIJA«

prašek za pecivo, vanilni sladkor, rumenilo in pudring praške

Kdor kupuje tuje blago, naj ne toži o brezposelnosti in slabih plačah!

A. ŽIBERT

TRGOVINA S ČEVLIJI

LJUBLJANA, PREŠERNOVA 38

Nudi cenj. občinstvu svojo veliko zalogo najmodernejših čevljev domačega in tujega izdelka, največjih svetovnih znamk po jako nizkih cenah